

Konferencja "Jakość życia osób niepełnosprawnych w świetle standardów Rady Europy"

Konferencja "Jakość życia osób niepełnosprawnych w świetle standardów Rady Europy" odbyła się 18 listopada 2008 roku w Warszawie. Zorganizowały ją Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Biuro Informacji Rady Europy we współpracy z Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Po powitaniu gości i uroczystym otwarciu konferencji przez Pana Ministra Jarosława Dudę, Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, prowadzenie konferencji przejęła Pani Sylwia Boratyńska Dyrektor Biura Pełnomocnika. Korzystając z okazji spotkania z tak szerokim gronem reprezentującym organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych Pełnomocnik Rządu przedstawił aktualny stan prac nad polską ustawą o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnością. Podkreślił, że projekt założeń do ustawy tworzony jest z inicjatywy i w ścisłej współpracy ze środowiskami osób niepełnosprawnych. Chcemy zagwarantować prawa obywatelskie 5,5 mln rzeszy niepełnosprawnych Polaków i wprowadzić mocne sankcje za nieprzestrzeganie tych praw - powiedział Minister Jarosław Duda.

Dr Hanna Machińska, Dyrektor Biura Informacji Rady Europy, przypomniała, że Biuro Informacji RE od wielu lat działa na rzecz wprowadzania standardów Rady Europy i że niniejsza konferencja ma służyć nie tylko ich promowaniu, ale i refleksji na temat sposobu wdrażania tych standardów do praktyki i legislacji w Polsce.

Prof. Anna Firkowska - Mankiewicz z Akademii Pedagogiki Specjalnej wyraziła nadzieję, że jest to początek dobrej współpracy BON ze środowiskiem akademickim

OMÓWIENIE ZALECENIA RADY EUROPY

Następnie Pani Alina Wojtowicz-Pomierna, Z-ca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych dokonała prezentacji dokumentu Zalecenie Komitetu Ministrów Rec.(2006)5 „Plan działań Rady Europy w celu promocji praw i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: podnoszenie jakości życia osób niepełnosprawnych w Europie 2006-2015”.

Z-ca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu, Pani Alina Wojtowicz-Pomierna podkreśliła, że omawiany dokument Rady Europy jest aktualną próbą przełożenia celów Rady Europy na ramową politykę europejską w zakresie niepełnosprawności. Ma to być swego rodzaju „mapa drogowa” dla polityków, administracji rządowej i samorządowej, praktyków i profesjonalistów w dziedzinie niepełnosprawności, umożliwiająca opracowanie, dostosowanie, nowe ukierunkowanie, wdrażanie odpowiednich planów, programów i nowatorskich strategii.

Polska jako kraj członkowski Rady Europy zobowiązana jest do realizacji Zaleceń Komitetu Ministrów RE, dlatego też Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych podjęło liczne kroki w celu promocji i wdrażania tego dokumentu w Polsce. Przede wszystkim przy eksperckiej pomocy Biura Informacji Rady Europy przełożono dokument na język polski oraz udostępniono go w całości na oficjalnej stronie internetowej Ministerstwa (również w wersji dla osób słabo widzących). Ponadto już w styczniu br. dokument ten został zaprezentowany Radzie Konsultacyjnej działającej przy Pełnomocniku Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. W następnych miesiącach dokument został szeroko rozpowszechniony wraz z przesłaniem Pełnomocnika Rządu. Przekazano go do samorządów, instytucji badawczych i mediów apelując o zapoznanie się z jego treścią i zastosowanie odpowiednich środków w celu urzeczywistnienia praw osób niepełnosprawnych. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych zwrócił się także do wszystkich resortów z prośbą o rozpoczęcie przeglądu istniejących rozwiązań prawnych i realizowanych działań w świetle Zalecenia Rady Europy.

Z-ca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu Alina Wojtowicz-Pomierna przypomniała, że główne zadanie dla państw członkowskich wyznaczone przez dokument brzmi: kwestie niepełnosprawności należy włączyć do wszelkich polityk, działań legislacyjnych i praktyki krajowej tak, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym pełną integrację i rzeczywiste uczestnictwo w życiu społecznym.

Prelegentka przedstawiła kluczowe pojęcia dla rozumienia treści Zalecenia Rady Europy mówiąc o konieczności poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, która jest generalnie niezadowolająca w porównaniu z sytuacją osób pełnosprawnych. Chodzi o szeroką rozumianą integrację osób niepełnosprawnych, ich aktywny udział w życiu publicznym, wzmocnienie równości szans i wyeliminowanie przejawów dyskryminacji, które jeszcze mogą mieć miejsce.

Cały dokument osadzony jest w kontekście Praw człowieka i akcentuje takie wartości jak: godność, autonomia i samostanowienie.

Istotna wartość tego dokumentu polega na tym, że może on dostarczyć praktycznych narzędzi budowania krajowych strategii pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu publicznym, choć oczywiście sposób jego adoptowania zależy od możliwości, zasobów i kontekstu kulturowego danego kraju.

Szczególnym walorem dokumentu jest także zwrócenie uwagi na problemy grup osób niepełnosprawnych zagrożonych szczególnie negatywnymi zjawiskami i wykluczeniem społecznym.

Ponadto Rada Europy zachęca państwa członkowskie, aby potrzeby osób niepełnosprawnych były zaspokajane poprzez wysokiej jakości usługi i odpowiednie łączenie istniejących środków (płynących z różnych źródeł) w celu realizacji konkretnych przedsięwzięć.

Celem strategicznym dokumentu „Plan działań Rady Europy w celu promocji praw i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: podnoszenie jakości życia osób niepełnosprawnych w Europie 2006-2015” jest dostarczenie państwom członkowskim wskazówek i narzędzi do prowadzenia aktywnej polityki, która zabrania dyskryminacji i promuje prawo do równych szans a jednocześnie zapewnia skuteczne środki odwoławcze, w przypadku, gdy by te prawa zostały naruszone.

Ma to ważne znaczenie w kontekście praktycznego wdrażania postanowień Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych Organizacji Narodów Zjednoczonych z dnia 13 grudnia 2006 r. podpisanej przez Polskę 30 marca 2007 r.

Prelegentka podkreśliła, że „Plan działań Rady Europy” ma istotny walor operacyjny gdyż zastosowanie praktycznych wskazówek zawartych w Zaleceniu Rady Europy pozwala na realizację wdrażanie postanowień Konwencji. Ponadto dokument wskazuje 15 kierunków działań powiązanych z 15 obszarami istotnymi dla każdego człowieka, a więc także dla każdej osoby niepełnosprawnej. Kładzie nacisk na potrzebę uwzględniania specyficznych potrzeb określonych grup osób niepełnosprawnych.

Ideą przewodnią jest zapewnienie dostępu do praw człowieka osobom niepełnosprawnym, które napotykają szczególne bariery doświadczając podwójnej dyskryminacji. Dokument uwzględnia fakt, że nie należy pomijać szczególnych potrzeb wynikających z innych różnicowań. Osoby niepełnosprawne nie są grupą homogeniczną, różnią je nie tylko obszary niepełnosprawności ale także inne czynniki. Wychodząc z tego założenia uwzględniono tzw. aspekty przekrojowe. We wszystkich wskazanych w dokumencie 15 obszarach niezbędne jest uwzględnianie specyficznych potrzeb: kobiet i dziewcząt, osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia, dzieci i młodzieży, starzejących się osób niepełnosprawnych, osób należących do mniejszości etnicznych i emigrantów.

Podsumowując: „Plan działań Rady Europy” promuje podejście oparte na prawach człowieka i obywatela. Sankcjonuje historyczną zmianę modelu traktowania osoby niepełnosprawnej. Promuje podejście podmiotowe do osób niepełnosprawnych - nie są to tylko bierni odbiorcy pewnych oddziaływań, lecz osoby aktywne, które mogą mieć także duży wpływ na to, co się dzieje.

Dokument oparty jest na tzw. zintegrowanym podejściu czyli, na założeniu, że kwestie niepełnosprawności muszą być włączane na każdym poziomie planowania i realizacji polityki i na każdym poziomie zarządzania państwem.

[Zalecenie Komitetu Ministrów Rec\(2006\)5 „Plan działań Rady Europy w celu promocji praw i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: podnoszenie jakości życia osób niepełnosprawnych w Europie 2006-2015” pdf 525 kb](#)

PREZENTACJE I WYSTĄPIENIA

1. „Jakość życia osób niepełnosprawnych” - Pani prof. Anny Brzezińskiej z Wyższej Szkoły Psychologii Społecznej. Profesor Brzezińska podkreśliła jak silnie jakość życia człowieka (w tym także osoby niepełnosprawnej) uzależniona jest od możliwości rozwoju indywidualnej zdolności do podejmowania wyzwań. W przypadku osoby niepełnosprawnej otoczenie musi uwzględnić nie tylko sprawowanie opieki nad tą osobą lecz także umożliwienie rozwijania takiej osobie jej własnej indywidualności i talentów.
2. „Niektóre problemy osób niepełnosprawnych – bariery mentalne” – Pani dr Joanny Staręgi-Piasek z Instytutu Rozwoju Służb Społecznych. Dr Joanna Staręga – Piasek omówiła niektóre negatywne stereotypy i przekonania funkcjonujące w społeczeństwie i podzielane również przez wiele osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne nie mają jasno określonej drogi życiowej. Nie ma szeroko popularyzowanych w społeczeństwie modeli aktywnego życia z niepełnosprawnością. Szczególnie wyraźne bariery mentalne dotyczą pełnienia ról społecznych i różnych miar stosowanych w stosunku do osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Zdaniem pani dr Joanny Staręgi – Piasek tu właśnie widać szczególnie rozdzźwięk między teorią a praktyką.
3. „Edukacja kluczem do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym” - Pani prof. Anny Firkowskiej-Mankiewicz z Akademii Pedagogiki Specjalnej. Prof. Anna Firkowska wskazała jak wiele jeszcze jest do

---

zrobienia na polu edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży. Akademia Pedagogiki Specjalnej, która specjalizuje się w problematyce edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, pragnie współpracować z Biurem Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Radą Europy w celu przygotowania planów poprawy obecnej sytuacji.

4. „Wspieranie jako niezbędny element systemu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych” - Pani Krystyna Mrugalskiej, Prezesa Polskiego Forum Osób Niepełnosprawnych. Pani Prezes Krystyna Mrugalska zwróciła uwagę na tę grupę osób niepełnosprawnych, która zawsze będzie wymagała wsparcia, przy czym wsparcie to jest niezbędnym elementem wyrównywania szans osoby niepełnosprawnej i powinno być instytucjonalnie zapewnione.

PODSUMOWANIE

Konkludując – w dniu 18 listopada 2008r. uroczyście zainaugurowano w Polsce proces wdrażania dokumentu „Plan działań Rady Europy w celu promocji praw i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: podnoszenie jakości życia osób niepełnosprawnych w Europie 2006-2015”. Omówiono różne aspekty działań, które powinny być uwzględnione w celu polepszenia sytuacji osób niepełnosprawnych. Rozpoczęta została dyskusja na temat optymalizacji i wyboru działań, które należy podjąć.